

Rektor
Blekinge Tekniska Högskola

Juridiska avdelningen
Pontus Kyrk
BESLUT
2002-04-30
Reg.nr 31-825-02

Klagomål mot Blekinge Tekniska Högskola vad gäller dess agerande vid en praktiktjänstgöring

Anmälan

L har i en anmälan till Högskoleverket framfört kritik mot att Blekinge Tekniska Högskola (BTH) inte bifallit hennes begäran om att få genomföra sin praktiktjänstgöring i Kristianstad eller dess närområde. Hon har även hemställt att Högskoleverket ålägger högskolan att bifalla hennes framställan. Därutöver har hon hemställt att Högskoleverket initierar att ett antal bestämmelser införs/ändras rörande villkoren för bl.a. studenter med barn, praktiktjänstgöringar och tillgodoräknanden.

L har därvid anfört bl.a. följande.

Hon läser på sjuksköterskeprogrammet vid BTH i Karlskrona. Hon är bosatt i Kristianstad och pendlar därför till Karlskrona. Hon har tre barn varav ett är på daghem. Hennes sambo studerar i Danmark och kan därför inte medverka i barn tillsynen. Som en del av utbildningen ingår det under andra terminen praktiktjänstgöring i tio veckor, vilken hon fullgör under perioden 28 januari till 7 april innevarande år. Den praktikplats hon är tilldelad ligger i Asarum i Blekinge. Ankomst- och avresetiderna till/från Asarum och bostadsorten är inte förenliga med tiderna för tjänstgöringens början och slut och inte heller med daghemmets öppettider. Skulle hon åka så tidigt som möjligt hinner hon ändå inte fullgöra ett arbetspass, samtidigt som hennes son ändå skulle vara tvungen att vistas på daghemmet mellan kl. 06.30 till kl. 18.30. På helgerna finns det inga kommunikationer alls mellan berörda orter. Det går heller inte att ordna något boende i Asarum. Mot denna bakgrund gjorde hon först en muntlig framställan hos högskolan om att få fullgöra praktiken i Kristianstad eller dess närområde, t.ex. Sölvesborg. Framställan avslogs emellertid. Hon gjorde därefter en skriftlig framställan till rektorn för högskolan om att få göra praktiktjänstgöringen i Kristianstad. För att underlätta att få tillgång till adekvat praktikplats med erforderlig handledare ordnade hon själv en praktikplats i Kristianstads kommun.

Denna plats ingick inte i den "kvot" som Högskolan Kristianstad skulle kunna anse sig vara berättigad till. För det fall BTH skulle ställa krav på att det skulle finnas en vårdlärare tillgänglig på orten skaffade hon en behörig vårdlärare från Högskolan Kristianstad att fungera som kontaktperson. Hon förklarade sig också i ansökan vara beredd att närvara vid de sammankomster i Blekinge som påkallas av studiegruppssammandragningar och dylikt. Hon påpekade även i ansökan att hennes tjänstgöring i Kristianstad inte skulle medföra några kostnader för högskolan i Karlskrona. Trots dessa argument avslogs hennes framställan av BTH. Den uppkomna situationen är nu att om hon skall fullfölja sina sjuksköterskestudier så måste hon efterleva det av BTH anvisade tjänstgöringsförhållandet. Detta innebär att hon antingen måste anställa någon person som kan ge hennes barn tillsyn när detta erfordras, vilket hennes ansträngda ekonomi inte tillåter, eller vädja till släkt och vänner om dessa kan ställa upp. I värsta fall tvingas hon att avbryta sina studier. För närvarande har hennes sambo avbrutit sina medicinstudier i Danmark för att kunna bistå henne.

Utredning

Blekinge Tekniska Högskolas yttrande

Högskoleverket har anmodat Blekinge Tekniska Högskola att yttra sig över anmälan. Högskolan har i yttrande anfört bl.a. följande.

/.../ Utbildning och organisation

Klinisk praktik utgör ett integrerat led i utbildningen. Praktikutbildningen planeras och genomföres i samverkan med landsting. Praktikplatser ställs till högskolans förfogande genom avtal och högskolan ersätter landstinget för detta. Praktikhandledare utbildas för uppgiften. Praktikutbildningen är således inte "ortsneutral".

Utbildningsort för sjuksköterskeprogrammet vid BTH är Karlskrona.

BTH har ingått avtal ang. praktikutbildning enbart med Landstinget Blekinge vad avser sjuksköterskeprogrammet. Avtalet reglerar tillgång till utbildningsplatser, handledning, ekonomisk ersättning, etc.

Undantag

I praktiktunga utbildningar, som lärarutbildning och vårdutbildning, är det vanligt förekommande att studenter eftersträvar att fullgöra praktikutbildning på hemorten. Av ovan angivna skäl är detta inte möjligt såvida inte särskilda skäl föreligger.

Vid BTH utgör sådana skäl "medicinska skäl som kan styrkas med läkarintyg eller funktionshinder enligt lagen om likabehandling av studenter i högskolan".

L har inte angett sådana skäl.

Högskolans ansvar

Det torde vara klart att det tillkommer den enskilda högskolan att besluta om utbildningens

genomförande inkl. praktikinslag. Detta hävdas också i Högskoleverkets rapport "20 åtgärder för att stärka studenternas rättssäkerhet" (2001-27R, s 111-112).

Skälig hänsyn

Detta skall inte hindra ett ifrågasättande av om BTH tagit skälig hänsyn till av L anförda skäl. L har anfört sociala skäl och samtidigt hävdat att hon utan kostnad för BTH kan anordna sin praktikutbildning på sin hemort Kristiansstad.

Jag ser självklart att L och familjen har en besvärlig social situation med tre minderåriga barn och där både hon och sambon heltidsstuderar; sambon dessutom utomlands. Samtidigt konstaterar jag att L sökt och antagits till en utbildning förlagd tio mil från bostadsorten. Samtliga ovan angivna krav på utbildningens förläggande har varit explicerade från början. De problem som L drabbas av måste rimligen ha varit förutsägbara för henne när hon antog utbildningsplatsen.

BTH har tillmötesgått L behov genom att förlägga hennes praktikutbildning så nära hennes hemort som möjligt inom ramen för det avtal BTH har med Landstinget Blekinge.

L anför att hon, genom eget arrangemang, kan fullgöra praktikutbildning inom landstinget på sin hemort. Hon anför också att behörig vårdlärare från Högskolan i Kristianstad kommer att fungera som kontaktperson. Slutligen menar hon att det enbart fordras ett initiativ från BTH för att denna lösning skall komma till stånd. BTH har vid förfrågan hos Högskolan i Kristiansstad, vars naturliga praktikområde detta är, erfarit att man ej medgett en sådan lösning och att man ej auktoriserat någon enskild lärare att bedriva praktikhandledning åt en annan högskola. /.../

Anmälares svar

L har kommenterat remissvaret. Hon har därvid anført bl.a. att hon erfarit att studenter vid Högskolan Kristianstad erhållit praktikplatser i Sölvesborg. Sölvesborg är för henne såväl geografiskt som kommunikationsmässigt betydligt gynnsammare beläget. Detta sett mot att rektor tidigare har åberopat avtalet mellan Blekinge landsting och BTH. Högskolan Kristianstads "praktikområde" borde rimligen vara beläget i region Skånes domäner. Hon ifrågasätter därför BTH:s påstående att högskolan tillmötesgått henne genom att förlägga praktikutbildningen så nära hennes hemort som det varit möjligt.

Högskoleverkets bedömning

Praktikplatsen

I Högskoleverkets rapport 20 åtgärder för att stärka studenternas rättssäkerhet (2001:27 R, s.111-112) anføres följande beträffande byte av praktikort.

Vissa kurser inom grundläggande högskoleutbildning förutsätter att studenterna deltar i praktik på arbetsplatser. Det gäller t.ex. vårdutbildningar och lärarutbildningar. Det ankommer på universitet och högskolor att avtala med bl.a. skolor och sjukhus om tillhandhållande av praktikplatser. Ibland räcker inte antalet praktikplatser på utbildningsorten och vissa platser kommer att finnas på andra orter. Frågan är då hur platserna fördelas mellan studenterna. Det finns inga nationella regler om hur

praktikplatser skall fördelas mellan studenterna. Normalt torde frågan lösas inom högskolan. Studenterna får ange på vilken ort de i första hand vill ha praktikplats. Om antalet praktikplatser på en ort inte räcker till de studenter som valt denna ort i första hand, måste ett urval ske bland de sökande. Detta kan ske genom lottning eller genom beaktande av de sökandes skäl för att praktisera på orten. När urval sker genom rangordning utifrån de sökandes skäl kan den situationen uppkomma att en student anser sig orättvist behandlad och anför att hans eller hennes skäl varit tyngre än de skäl som åberopats av den student som fått platsen. Frågan är då om det är önskvärt att införa en möjlighet för studenten att överklaga högskolans beslut. Det är viktigt att komma ihåg att det inte gäller frågan om en student skall få en praktikplats eller inte, utan på vilken ort studenten skall praktisera. Denna fråga kan vara viktig för en student som tillfälligt tvingas flytta från studieorten. För att en överklagandeinstans skall kunna skapa en praxis och kunna göra bedömningar i dessa fall, skulle nationella regler för förutsättningar för fördelning av praktikplatser behöva införas. Det är dock - enligt Högskoleverkets mening - inte rimligt att införa regler i högskoleförordningen för att bestämma under vilka förutsättningar praktikplatser skall fördelas. Sådana regler fanns inte heller före den 1 juli 1993. Någon rätt att överklaga denna typ av beslut bör därför inte införas. I stället bör universitet och högskolor anta klara regler för hur praktikplatser skall fördelas. Högskoleverket kommer att genom sin tillsyn bevaka att frågorna hanteras på ett godtagbart sätt.

I Högskoleverkets tillsyn ingår att kontrollera att lagar och förordningar inom högskoleområdet följs samt att i övrigt allmänhetens och enskilda individers behov, intressen och rättigheter i förhållande till högskolesystemet blir tillgodosedda. Högskoleverket har inte befogenheter att överpröva ett lärosätes beslut om plats för en praktiktjänstgöring.

Enligt 1 kap. 5 § första stycket högskolelagen (1992:1434) skall jämställdhet mellan kvinnor och män alltid iakttas och främjas i högskolornas verksamhet. Denna bestämmelse markerar vikten av ett aktivt jämställdhetsarbete inom alla delar av högskolans verksamhet (jfr prop. 1996/97:141).

Högskoleverket förutsätter att Blekinge Tekniska Högskola vid fördelningen av praktikplatser i största möjliga mån tar hänsyn till önskemålen från studenter med barn. Ett sådant förfarande torde även väl överensstämma med regeringens intentioner om det "livslånga lärandet" (jfr prop. 2001/02:15, s. 69 ff. och Högskoleverkets rapport "Livslångt lärande som idé och praktik i högskolan", 2001:1 R, s. 65 ff.). Ärendet understryker för övrigt att det är angeläget att högskolor och universitet har klara regler för hur praktikplatser skall fördelas.

Införande eller ändringar av bestämmelser avseende tillgodoräknande m.m.
Beträffande L hemställan om införande eller ändringar av bestämmelser rörande tillgodoräknande får Högskoleverket anföra följande.

Högskoleverket har från Blekinge Tekniska Högskolas hemsida tagit del av högskolans utbildningsplan för Sjuksköterskeprogrammet, 120 poäng. Av planen,

som gällde fram till höstterminen 2001, framgår bl.a. följande beträffande tillgodoräknande.

/.../ Student har rätt att tillgodoräkna sig godkänd jämförbar kurs från annan högskola. Student får även tillgodoräknas motsvarande kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet. Prövning huruvida en tidigare utbildning eller verksamhet kan godtagas för tillgodoräknande ankommer på högskolan./.../

Bestämmelser om tillgodoräknande av utbildning finns i 6 kap. 12-14 §§ högskoleförordningen (1993:100).

Av det ovan angivna framgår att det finns regler om tillgodoräknande. Högskoleverket har i den ovan citerade rapporten (20 frågor för att stärka studenternas rättssäkerhet, s. 62 ff.), utrett studenternas rättssäkerhet och föreslagit vissa åtgärder i syfte att stärka rättssäkerheten för studenter. Högskoleverket har i rapporten ansett att det inte finns anledning att ändra reglerna om tillgodoräknande. Högskoleverket finner inte skäl att frångå denna uppfattning och vidtar därför ingen åtgärd med anledning av L hemställan om ändring av dessa regler.

Vad L anfört om ändringar och tillägg i olika bestämmelser i övrigt, föranleder inte heller någon åtgärd från Högskoleverkets sida

Med dessa besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom efter föredragning av verksjuristen Pontus Kyrk i närvaro av verksjuristen Barbro Molander.

Annica Lindblom

Pontus Kyrk